

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, כד' בסיון התשפ"ו
16 ביוני 2020
171/2020

**חשבונות לאומיים: אומדן שני לרבעון הראשון של שנת 2020 -
התוצר המקומי הגולמי ירד ב- 6.8% בחישוב שנתי**

**National Accounts: In the First Quarter of 2020 - GDP Decreased at Annual
Rate of 6.8%**

נספח: אמידת התמ"ג של הרבעון הראשון 2020 בתקופת מגיפת הקורונה

ההתפתחות השלילית של הרבעון הראשון של שנת 2020 הושפעה באופן ישיר מנגיף הקורונה ונקיטת הצעדים של הממשלה לבלימת התפשטות הנגיף שגרמה להאטת הפעילות במשק. בנוסף, הירידה החדה ביבוא מכוניות הנוסעים (כאשר המיסים על היבוא הינם חלק מהתמ"ג) העצימה את הירידה בתמ"ג יחסית לרבעון הרביעי.

הרבעון הראשון של שנת 2020 לעומת הרבעון הרביעי של שנת מנוכה עונתיות 2019 (שינוי בחישוב שנתי¹):

- ירידה של 4.2% בתמ"ג ללא מיסים נטו על היבוא.
- ירידה של 4.3% בתמ"ג העסקי במחירי בסיס, ללא מיסים נטו על מוצרים (במחירי שוק ירידה של 8.5%).
- ירידה של 20.2% בהוצאה לצריכה פרטית (למעט מוצרים בני קיימה ירידה של 14.6%).
- ירידה של 20.7% בהשקעות בנכסים קבועים.
- עלייה של 2.9% ביצוא סחורות ושירותים למעט יהלומים וחברות הזנק.
- ירידה של 10.8% בהוצאה לצריכה ציבורית.
- ירידה של 23.4% ביבוא הסחורות והשירותים.

¹ שינויים בחישוב שנתי: $1 - \left(\frac{X_t}{X_{t-1}}\right)^4$ כאשר X היא סדרה רבעונית ממוכת עונתיות במחירי 2015 ו-t הוא הרבעון הנאמד. החישוב נועד להציג את השינוי בין תקופות בקנה מידה אחיד, ברמה שנתית לצורך ביצוע השוואות.

אומדן זה מבוסס על מקורות נתונים שאינם סופיים ושלמים, האומדן עשוי להתעדכן עם קבלת הנתונים הסופיים.

האומדן הבא שיתבסס על נתונים שלמים יותר יתפרסם ב-16/07/2020.

מידע כללי על מדיניות העדכונים

המקורות העומדים לרשות המשק (התוצר המקומי הגולמי והיבוא):

התוצר המקומי הגולמי, במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת העונתיות, ירד ברבעון הראשון של שנת 2020 ב- 6.8% (באומדן הראשון) לאחר עלייה של 4.6% ברבעון הרביעי של 2019.

ירידה זו הינה הירידה הגבוהה ביותר לפחות מאז 1995 השנה בה החלה אמידת התמ"ג בהתאם להנחיות המדריך הבינלאומי הנוכחי לחשבונות הלאומיים- SNA 2008.

התוצר המקומי הגולמי ללא מיסים נטו על היבוא, שלא הושפע מהירידה ביבוא מכוניות הנוסעים ירד אף הוא בצורה חדה בשיעור של 4.2%.

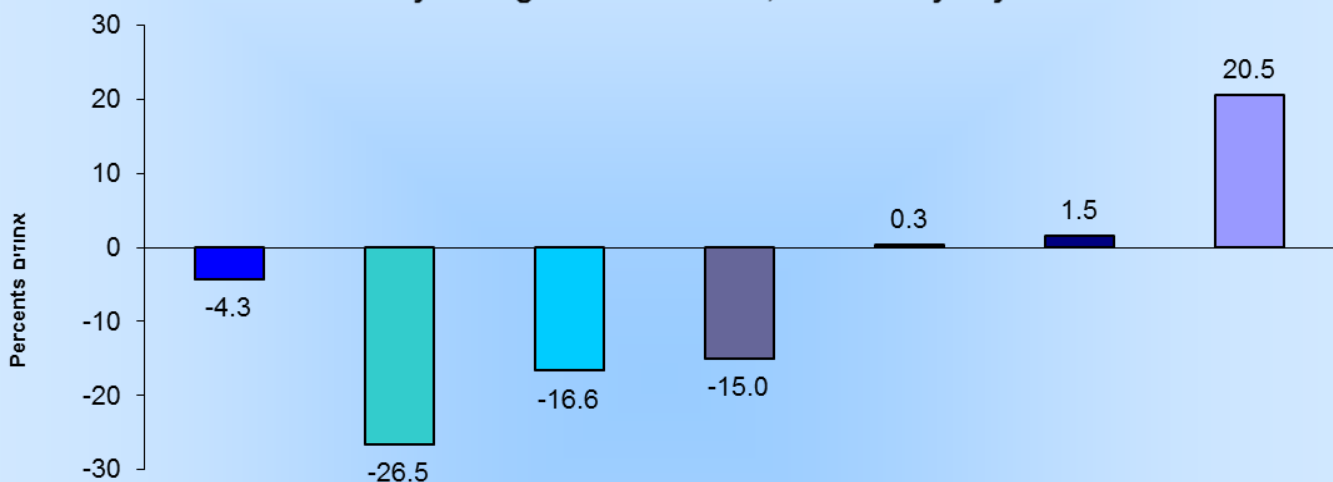
התוצר העסקי במחירי בסיס (שווה לתוצר המקומי הגולמי במחירי שוק למעט תוצר של המגזר הממשלתי ותוצר שירותי הדיור ופחות המיסים נטו על המוצרים), שאינו מושפע מהשינוי במיסים על המוצרים ככלל והמיסים על מכוניות הנוסעים בפרט ירד ברבעון הראשון של שנת 2020 בשיעור של 4.3% בחישוב שנתי, לאחר עלייה של 2.5% ברבעון הקודם.

התפתחות התוצר העסקי ברבעון הראשון של 2020 מבטאת עליות בתוצר ענף התעשייה, כרייה וחציבה שהושפע מעלייה משמעותית של ענף הכרייה (20.5% בחישוב שנתי) ובתוצר ענף השירותים הפיננסיים, ביטוח, נדל"ן ושירותים אחרים (1.5% בחישוב שנתי).

תוצר ענף המידע והתקשורת שמר על יציבות (עלייה מתונה של 0.3% בחישוב שנתי).

ירידות חלו בתוצר ענף הבינוי (15.0% בחישוב שנתי), בתוצר ענף המסחר ושירותי אירוח ואוכל (16.6% בחישוב שנתי), ובתוצר ענף שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות (26.5% בחישוב שנתי).

תמ"ג עיסקי במחירי בסיס רבעון ראשון 2020
GDP of the business sector, at market prices- First Quarter 2020
 שינוי כמותי בחישוב שנתי, מנוכה עונתיות
Quantity change at annual rate, seasonally adjusted

- Total product of business sector ה"כ עסקי
- Transportation and storage, postal and courier activities תחבורה אחסנה דואר ובלדרות
- Trade and food service activities מסחר ושירותי אוכל
- Construction בינוי
- Information and communications מידע ותקשורת
- Financial & insurance, real estate and other service activities פיננסים ביטוח נדל"ן ואחרים
- Manufacturing, mining and quarrying תעשייה כרייה וחציבה

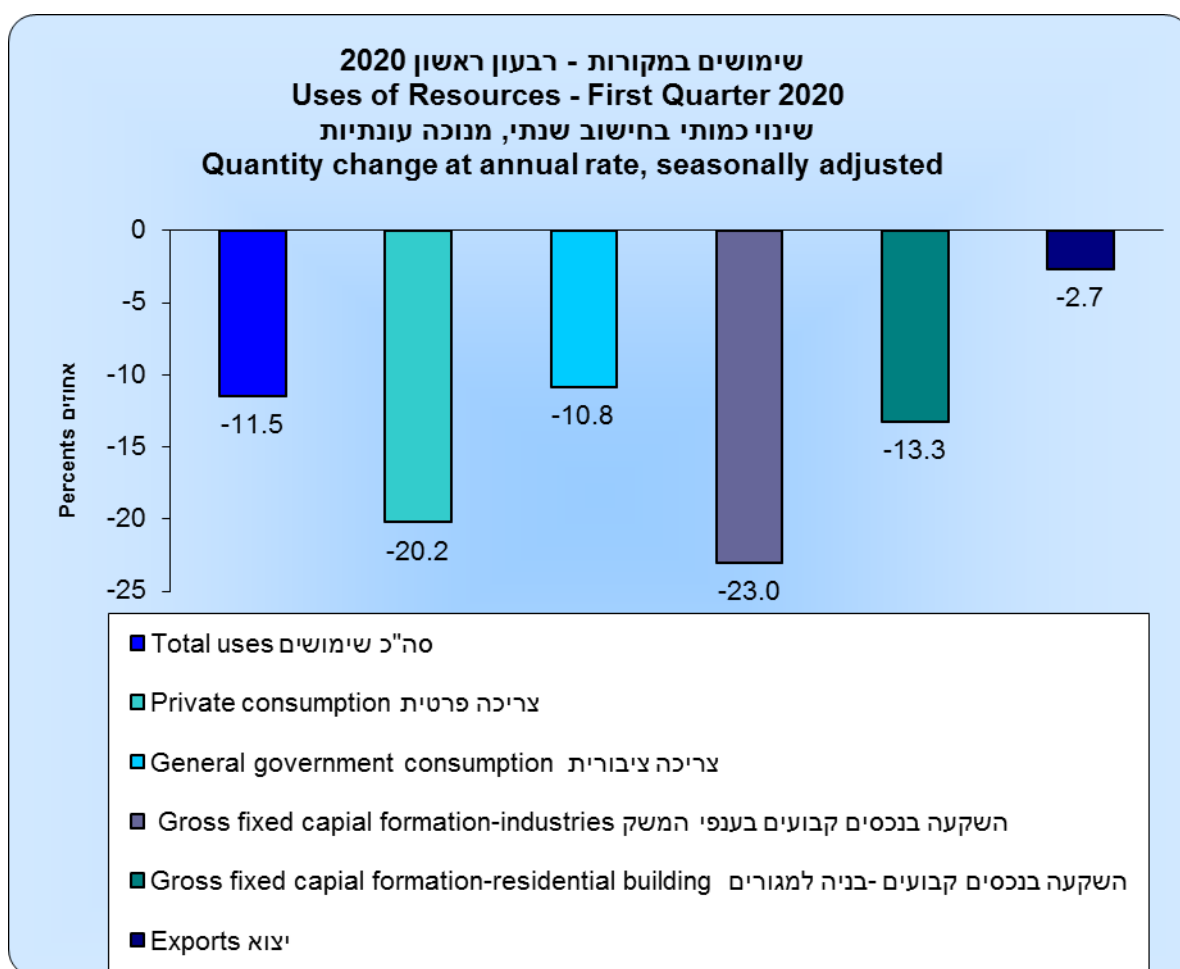
יבוא הסחורות והשירותים ירד ברבעון הראשון השנה ב- 23.4% בחישוב שנתי (6.4% בחישוב רבעוני), לאחר עלייה של 11.3% ברבעון הקודם.

ירידה זו מבטאת ירידה של 52.0% ביבוא השירותים (16.8% בחישוב רבעוני). ירידה חדה זו מורכבת מירידה של 85.2% ביבוא שירותי תיירות (38.0% בחישוב רבעוני) לאחר עלייה של 61.2% (12.7% בחישוב רבעוני) ברבעון הרביעי של 2019, כאשר יבוא השירותים האחרים ירד ב 25.0% (6.9% בחישוב רבעוני). יבוא הסחורות האזרחיות ירד ב- 7.8% ברבעון הראשון של שנת 2020 לאחר עלייה של 23.4% ברבעון הרביעי (5.4% בחישוב רבעוני).

בנוסף, היבוא הביטחוני ירד ב- 82.0% בחישוב שנתי (34.9% בחישוב רבעוני), יבוא היהלומים עלה בצורה חריגה ברבעון הראשון של שנת 2020, כך שיבוא הסחורות והשירותים למעט יבוא ביטחוני, אוניות, מטוסים ויהלומים ירד ברבעון הראשון של 2020 ב- 32.1% בחישוב שנתי (9.2% בחישוב רבעוני).

השימושים במקורות (ההוצאות לצריכה, להשקעה וליצוא):

סך המקורות שעמדו לרשות המשק מתוצר מקומי ומיבוא ירד ב- 11.5% בחישוב שנתי, לאחר עלייה של 7.1% ברבעון הקודם.

ההוצאה לצריכה פרטית:

ההוצאה לצריכה פרטית שנפגעה קשה מאוד ממשבר הקורונה והושפעה גם מהירידה המשמעותית ביבוא מכוניות הנוסעים (עקב הקדמת הקניות לרבעון הרביעי של 2019) ירדה ב-20.2% ברבעון הראשון של שנת 2020 בחישוב שנתי (5.5% בחישוב רבעוני), שפירושו ירידה של 21.6% בהוצאה לצריכה פרטית לנפש. ההוצאה לצריכה פרטית לנפש למעט מוצרים בני קיימא (שבין היתר לא כוללת את השפעת יבוא מכוניות הנוסעים) ירדה ב- 16.1% בחישוב שנתי.

הירידה בהוצאה לצריכה הפרטית לנפש ברבעון הראשון של 2020 משקפת ירידה של 14.5% בצריכה פרטית שוטפת לנפש (ההוצאות למזון, משקאות וטבק, לשירותים אישיים, לדיור, לדלק וחשמל לאחזקת בית, ולמוצרי תעשייה לצריכה שוטפת):

ההוצאה לצריכת השירותים השונים לנפש ירדה ב- 33.4% בחישוב שנתי (9.7% בחישוב רבעוני). השפעת משבר הקורונה הביאה לירידות גבוהות במיוחד בשירותי ההובלה (הן בארץ והן בטיסות לחו"ל), בשירותי האירוח ובשירותי התרבות והפנאי.

מנגד הסעיף היחיד שרשם עלייה משמעותית בצריכה הפרטית לנפש הינו צריכת המזון, המשקאות והטבק שעלה ב- 5.0% בחישוב שנתי ברבעון הראשון השנה.

ההוצאה למוצרים בני-קיימה למחצה לנפש (ההוצאה על הלבשה והנעלה, טקסטיל לבית, כלי עבודה ובית קטנים חשמליים, מוצרי בידור ופנאי וחפצים אישיים) ירדה ברבעון הראשון של 2020 ב- 31.7% בחישוב שנתי (9.1% בחישוב רבעוני), כאשר ההוצאה על הלבשה והנהלה ירדה ב- 35.9% (10.5% בחישוב שנתי).

ההוצאה למוצרים בני קיימה לנפש ירדה ב-53.4% בחישוב שנתי (17.4% בחישוב רבעוני). ההוצאות לכלי רכב לשימוש פרטי ירדו ב-86.3% בחישוב שנתי (39.2% בחישוב רבעוני) לאחר עלייה גבוהה ברבעון הקודם בשל שינוי מדיניות המיסוי.

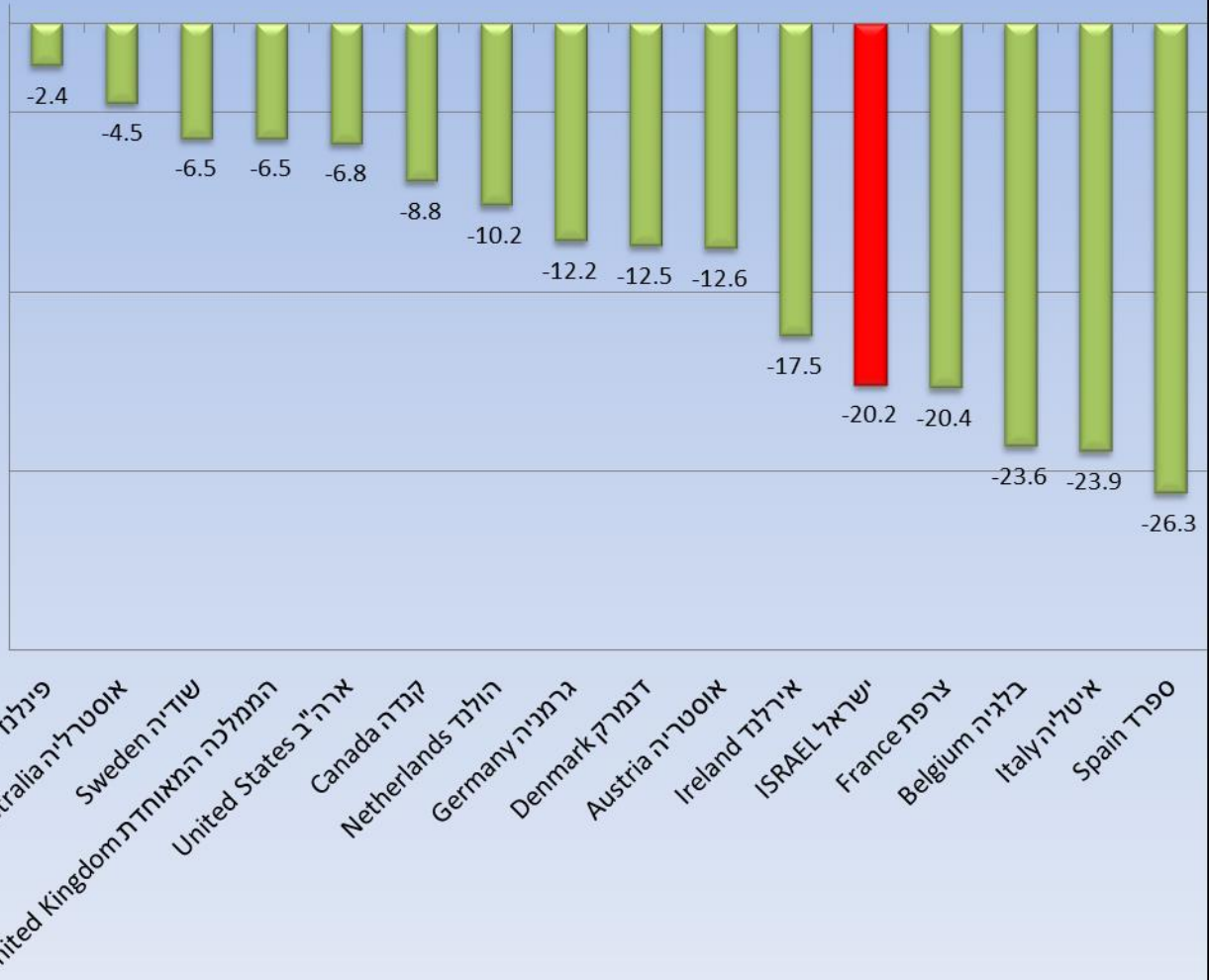
ההוצאות לריהוט ותכשיטים ירדו ב- 32.5% בחישוב שנתי (9.3% בחישוב רבעוני).

ההוצאה לרכישת ציוד משק הבית כגון: מקררים, מכונות כביסה, מזגנים ירדה ב- 4.0% בחישוב שנתי.

משבר הקורונה שגרם לירידה החדה בצריכה הפרטית השפיע בצורה דומה גם במדינות האחרות כאשר מידת השפעתו ברבעון הראשון תלויה במועד שבו הטילו הממשלות הגבלות על המשק (בישראל כאמור, הייתה השפעה נוספת שתרמה לירידה בצריכה הפרטית הקדמת רכישת מכונות הנוסעים לרבעון הרביעי).

להלן נתונים על שיעור השינוי השנתי בצריכה הפרטית בחישוב שנתי ברבעון הראשון של שנת 2020 במדינות נוספות:

צריכה פרטית רבעון ראשון 2020
 Private consumption - First Quarter 2020
 שינוי כמותי בחישוב שנתי, מנוכה עונתיות
 Quantity change at annual rate, seasonally adjusted

ההוצאה לצריכה ציבורית:

ההוצאה לצריכה ציבורית ירדה ב- 10.8% ברבעון הראשון של שנת 2020 בחישוב שנתי.

ההוצאה לצריכה האזרחית ירדה ב- 5.7% כאשר התמורה לשכירים שכלולה בהוצאה זו ירדה ב- 11.8% בעקבות החופשה החריגה שאליה הוצאו העובדים במהלך חודש מרץ.

ההוצאה לצריכה ביטחונית ירדה ב- 22.7% בחישוב שנתי (6.2% בחישוב רבעוני) ברבעון הראשון של שנת 2020 הירידה משקפת ירידה בקניות הן המקומיות והן מיבוא, לעומת זאת התמורה לשכירים, שלא נפגעה כתוצאה ממשבר הקורונה עלתה בשיעור של 10.7% (משקפת הוצאות שכר הן של חיילים והן הוצאות על מילואים).

ההשקעה בנכסים קבועים:

ההשקעה בנכסים קבועים (ההשקעה בבתי מגורים והשקעות ענפי המשק בבנייה, בציוד וכלי תחבורה) ירדה ברבעון הראשון של 2020 ב- 20.7% בחישוב שנתי, לאחר עליה של 7.3% ברבעון הקודם.

הירידה בהשקעה בנכסים קבועים משקפת ירידה של 96.9% בחישוב שנתי בהשקעה בכלי תחבורה יבשתיים (58.0% בחישוב רבעוני) לאחר עליה חריגה ברבעון הקודם.

ההשקעות במכונות וציוד אחר (אינן כוללות ציוד ICT - ציוד ענפי טכנולוגיות המידע והתקשורת) עלו ב- 31.5% בחישוב שנתי (7.1% בחישוב רבעוני), כאשר ההשקעות בענפי ה-ICT ירדו ב- 52.4% בחישוב שנתי (16.9% בחישוב רבעוני).

ההשקעה במוצרי קניין רוחני עלתה ב- 23.0% בחישוב שנתי (5.3% בחישוב רבעוני).

ההשקעה בבניה למגורים ירדה ב- 13.3%, וההשקעה בבניה שלא למגורים ועבודות בניה אחרות ירדה ב- 13.1% בחישוב שנתי.

יצוא הסחורות והשירותים:

יצוא הסחורות והשירותים (למעט יהלומים וחברות הזנק) עלה ברבעון הראשון של 2020 ב-2.9% בחישוב שנתי, לאחר לעלייה של 9.8% בחישוב שנתי ברבעון הקודם.

השינוי בייצוא הסחורות והשירותים מבטא ירידה חדה בייצוא שירותי התיירות שנגרמה בשל משבר הקורונה ירידה של 64.6% בחישוב שנתי (22.9% בחישוב רבעוני).

ייצוא השירותים האחרים (הכולל ייצוא שירותי תוכנה, תחבורה ותקשורת וכד') עלה ב-3.0% בחישוב שנתי.

עלייה נרשמה גם בייצוא הסחורות ברבעון הראשון של 2020 כאשר חלה עלייה של 24.2% בייצוא התעשייה למעט היהלומים (5.6% בחישוב רבעוני) הכולל גם את הגז הטבעי שתהליך הייצוא המשמעותי שלו החל ברבעון זה.

יצוא היהלומים ברבעון הראשון של 2020 ירד ב-29.6% בחישוב שנתי (8.4% בחישוב רבעוני).

בנוסף, כמו בשלושת הרבעונים האחרונים של שנת 2019 חלה ירידה ביצוא חברות ההזנק, כך **שסך כל יצוא הסחורות והשירותים** ירד ב- 2.7% ברבעון הראשון של 2020.

אמידת התמ"ג של הרבעון הראשון 2020 בתקופת מגיפת הקורונה

מגפת הקורונה שהתפשטה בישראל העמידה אתגרים רבים על אופן חישוב אומדני החשבונות הלאומיים ומדידת התוצר המקומי גולמי במשק.

להלן האתגרים שבחישוב האומדנים

הפגיעה ביצור ברבעון הראשון התמקדה בחודש מרץ כאשר המחצית הראשונה של החודש הושפעה בעיקר מאיסור ההתקהלות וסגירת מקומות הביילוי. השפעה משמעותית יותר הייתה במחצית השנייה של החודש עם השבתת מערכת הלימודים וסגירת מקומות עבודה לא חיוניים **בהתאם להחלטות הממשלה ואישור תקנות המשק לשעת חירום**.

חישוב התמ"ג מצד ההוצאה של הגורמים השונים במשק כפי שמפורסם בהודעה זו משקף את ההוצאה הסופית של המשק כלומר כולל את ההוצאה על צריכה פרטית, צריכה ציבורית, ההשקעה הגולמית והיצוא נטו (יצוא בניכוי היבוא).

העברות הממשלתיות (מענקים, תמיכות, תשלומי ביטוח לאומי ועוד..) אינן כלולות ברכיבי התוצר ולא משפיעות עליו בצורה ישירה.

ניכוי העונתיות – בשל החרیגות היחסית של נתוני הרבעון הראשון של 2020 בהשוואה לשנים הקודמות, שימוש בשיטת ניכוי העונתיות הרגילה היה גורר שינויים משמעותיים בנתוני הרבעונים הקודמים. מסיבה זו ולאור העובדה שיתכנו שינויים בנתוני הרבע הראשון שונתה שיטת ניכוי העונתיות.

ניכוי העונתיות של רבעון זה בוצע ע"י שימוש בגורמי העונתיות חג וימי פעילות החזויים על בסיס המידע שהיה קיים עד הרבעון הרביעי של 2019, כך שהנתונים מנוכי העונתיות לרבעים הקודמים לא השתנו.

שיטה זו תיבחן מחדש באומדנים הבאים בהתאם למידע החדש שיתקבל.

הצריכה הציבורית- הצריכה הציבורית כוללת תמורה לשכירים, קניית נטו של סחורות ושירותים, מיסים אחרים על הייצור ובלאי על הנכסים הקבועים.

התמורה לשכירים במחירים קבועים מחושבת בהתאם לסך שעות העבודה למעשה במגזר הציבורי, כלומר ההיעדרות מעבודה של עובדי המדינה במהלך חודש מרץ גרמה לירידה כמותית בשכר (שכר במחירים קבועים) ועל ידי כך תרמה לירידה בצריכה הציבורית. יחד עם זאת הערך של התמורה לשכירים במחירים השוטפים הושפע באופן חלקי בלבד, כלומר רק כתוצאה מאי תשלום של מרכיבי השכר שלהם יש קשר ישיר לנוכחות

בעבודה (כגון פרמיות, שעות נוספות, החזר נסיעות ועוד). כתוצאה מהעובדה ששעות העבודה בפועל ירדו והשכר נפגע בצורה מצומצמת, המחיר הנגזר של התמורה לשכירים עלה.
